

УДК 811.81' 28.738.3
DOI 10.31652/2521-1307-2025-40-12

Матеріали до словника традиційних народних промислів (гончарська лексика подільських говірок). Частина 3¹

Ольга Жвава <https://orcid.org/0000-0003-1046-8849>

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Надійшла до редакції: 14.04.2025 • Схвалено до друку: 10.05.2025

Анотація

У статті представлено лексичний матеріал до Словника традиційних народних промислів. Пропоновані матеріали відображають особливості та регіональні відмінності термінології гончарства Поділля. Актуальність зумовлена тим, що багато проблем діалектної лексикології досі не розв'язано, зокрема не створено загальноукраїнського словника говірок і словника окремих регіонів українських говорів. Номінація явищ, понять традиційної народної культури є поліінформативною, а їх фіксація та збереження залишається актуальним завданням сучасної діалектології. Джерела фактичного матеріалу – записи живого народного мовлення, зроблені автором у 12 (дванадцяти) населених пунктах Поділля впродовж 1998–1999 рр. У дослідженні представлено 120 лексем та варіантів.

Ключові слова: словник, говірка, лексика, традиційні народні промисли, подільські говірки, тематична група лексики, гончарська лексика, лексикографія

¹ Стаття є продовженням публікацій автора, зокрема: Жвава, О. А. (2024а). Матеріали до словника традиційних народних промислів (гончарська лексика подільських говірок). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Твори», вип. 38, с. 78–83; Жвава, О. А. (2024б). Матеріали до словника традиційних народних промислів (гончарська лексика подільських говірок). Частина 2. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Твори», вип. 39, с. 108–117.

The lexical materials for the dictionary of traditional folk crafts (pottery vocabulary of Podillia dialects). Part 3

Olha Zhvava <https://orcid.org/0000-0003-1046-8849>

Khmelnitskyi National University, Ukraine

Received: 14.04.2025 • Accepted: 10.05.2025

Abstract

The article analyzes lexical material for the Dictionary of Traditional Folk Crafts. The proposed materials reflect the peculiarities and regional differences of the pottery terminology of Podillia. The relevance of the article is due to the fact that many problems of dialect lexicology have not yet been solved, in particular, a national dictionary of dialects and a dictionary of individual regions of Ukrainian dialects have not been created. The nomination of phenomena and concepts of traditional folk culture is poly-informative, and their fixation and preservation remains an urgent task of modern dialectology. The sources of the factual material are recordings of live folk speech made by the author in 12 (twelve) settlements of Podillia in 1998-1999. The **purpose** of the research is to review the history of Podillia pottery as a folk craft, as well as to present a fragment of a dictionary of pottery terminology, and to introduce into scientific circulation a name to denote the realities of pottery. The article uses general scientific **methods** of research: analysis, synthesis and observation, which made it possible to identify and systematise colloquial material; the descriptive method was used in the process of analysing the vernacular speech. Special linguistic methods of research: questionnaires and interviews contributed to the recording of dialect speech, contextual and interpretive analysis allowed to identify transformations of the semantic scope of lexemes functioning in the live speech of speakers of Podillia dialects, linguo-geographical method made it possible to illustrate the habitat of the recorded names. **The result of the research** is the introduction of lexical material collected during the expedition into scientific circulation. The work on the dictionary of pottery terminology is planned to be continued, streamlining the previously collected vocabulary. Studying the cultural characteristics of Ukrainians allows not only to expand and develop general knowledge, but also to pass on the nation's invaluable experience to future generations. The vocabulary of traditional crafts is a unique basis for enriching the language, a part of cultural and social memory. It is also important to compile dictionaries, as the recording of traditional folk culture concepts is an urgent issue not only for ethnology but also for linguistics. The pottery vocabulary of Podillia dialects is a complex multifaceted system with a clear structure. The study of this vocabulary proves that in terms of area, it shows tendencies towards spatial opposition: some of the lexemes are not found in neighbouring dialects (brashne, bohonok, vedrovyi pot, veselce, etc.). We see the prospects for further research in the continuation of work on the compilation of the Dictionary of Podillia Dialects.

Keywords: vocabulary, dialect, lexicon, traditional folk crafts, Podillia dialects, thematic group of vocabulary, pottery vocabulary, lexicography

Постановку проблеми, її актуальність, **аналіз останніх досліджень і публікацій**, мету і завдання статті, а також **джерела фактичного матеріалу** подано в попередніх двох публікаціях автора, наведених вище.

Виклад основного матеріалу дослідження. Структуру словникової статті подано так, що реєстрове слово, якщо воно відмінюване, подано в початковій формі великими літерами жирним шрифтом за українською абеткою. Далі у квадратних дужках малими літерами жирним шрифтом відбито вимову цього слова. Потім названо стислу найнеобхіднішу граматичну інформацію реєстрової лексики, напр.: закінчення родового відмінка однини чи називного відмінка множини іменників, їхні рід та число; закінчення родових форм для прикметників; закінчення родового

відмінка для кількісних числівників; деякі особові закінчення, вид, перехідність / неперехідність для дієслів; указано частиномовну належність для займенників, прислівників і службових частин мови. Кожну окрему семему багатозначного слова відокремлено арабською цифрою. Слова витлумачено лексичними відповідниками літературної мови, або розкрито описово. Реєстрові лексеми паспортизовані літерними скороченнями назв обстежених населених пунктів. Особливості вимови представлено за допомогою загальної фонетичної транскрипції для запису українського літературного й діалектного мовлення, що запропоновано в першому томі «Атласу української мови» (АУМ, 1984). Фонетичні й морфологічні варіанти реєстрових слів наводимо в різних словникових статтях.

ФРАГМЕНТ СЛОВНИКА

КАВАЛКУВА́ТИ [кавалкува́ти^е]. Процес багаторазового перерізування шматка глини стругом чи дротиною (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КАВА́ЛОК [кава́лок], а, чол. 1. Назва великого шматка мокрої глини, збитого довбнею. 2. Назва куска глини, який є результатом нарізування (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КАГАНЕ́ЦЬ [кагане́ц'ь], я, чол. Невелика посудина (може бути на ніжці), яку використовували для освітлення приміщень (Адамівка, Бубнівка, Жорнище).

КАЙЛО́ [кайло́], а, сер. Інструмент, яким рубають чи довбають глину під час її добування (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КАДІ́ЛЬНИЦЯ [каділ'ниец'а], і, жін. Прилад для кадіння ладаном.

КАЛА́Ш [кала́ш], а, чол. Назва горщика на чотири-п'ять літрів (Саврань).

КАМІ́НЦІ [кам'ін'ц'і]. Назва стверділих сторонніх домішок у глині. Гончар старанно вибирає їх під час обробки (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Купин).

КА́ПСУЛІ [ка́псул'і]. Назва перемичок із глини у горні (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КА́ШНИК [ка́шник], а, чол. Назва горщика, в якому здебільшого варять кашу (Купин, Саврань).

КВАЧ [квач], а, чол. Щіточка зі свинячої щетини (усі н.п.).

КВІ́ТНІЙК [кв'ітнійк], а, чол. Декоративний горщик для домашніх квітів (усі н.п.).

КИДА́ТИ ГРУ́ДКУ [ки́да́тиє гру́д'ку]. Процес кидання куска глини на центр гончарного круга (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КИЛУ́НЧИК [киелу́нчик], а, чол. Найменший за розміром горщик (Купин).

КІ́НУТИ НА ВЕРХНІ́ЙК [кі́нути^е на ве́рхн'а́к].

Процес кидання куска глини на центр гончарного круга (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КІ́СНУТИ [кі́снутиє]. Процес перебування глини на повітрі (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КІ́РКА [кі́рка], и, жін. Інструмент, яким довбають чи рубають глину під час її добування (усі н.п.).

КЛУБУ́К [клубу́к], а, чол. Назва верхньої частини горна (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КЛЮ́ЧЕЧКА [кл'уче́чка], и, жін. Інструмент, яким на посуд наносять тонкі геометричні лінії (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КОГУ́ТИК [коугу́ти^ек], а, чол. 1. Скульптура птаха, яка завершувала верхню частину димаря (усі н.п.). 2. Назва орнаменту, що зображує фігуру півника (усі н.п.).

КОЗЕ́Л [козе́л], а, чол. Назва горизонтальної цегляної стінки в один-два метри висотою, що тримає чирінь (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Шарин, Новоселівка).

КОЛ'Я́С [кол'а́с], а, чол. Залізне знаряддя на дерев'яній ручці, яким виймають із горна гарячий

посуд (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Павлівка, Саврань).

КОЛОДА [коло́да], и, жін. Назва всього посуду, який гончар закладає в горн для випалення (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КОЛЬО́РОВА МІСКА [кол'оро́ва міска]. Назва миски, оздобленої багатим орнаментом (усі н.п.).

КОМКІЙ [комкі́]. Назва стверділих сторонніх домішок у глині (усі н.п.).

КОПА́ [копа́], и, жін. 1. Назва маленького горнятка (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

2. Шістдесят виробів (Адамівка).

КОПАНИ́ЦЯ [копа́ни'ц'а], і, жін. Назва гончарного знаряддя, яким довбають або рубають глину під час її добування (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Пиріжна, Новоселівка).

КОПИ́ТОК [копи́ток], а, чол. Виступ зверху покривки для зручності її тримання (Саврань).

КОПІ́ЛКА [коуп'і́лка], и, жін. Глиняний ящик для зберігання грошей із діркою зверху (усі н.п.).

КОРИДО́Р [кори'до́р], у, чол. Назва простору між козлом і топкою (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КО́РЖИКИ [ко́ржи'ки]. Орнамент у вигляді круглих плям (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Пиріжна, Новоселівка).

КОРО́БОЧКА [коро́бочка], и, жін. Невелика посудина, в яку наливають фарби (усі н.п.).

КОР'Я́КА [кор'я́ка], и, жін. Перепалена миска, що під впливом сильного вогню зігнулася (Адамівка, Бубнівка).

КОЦЮ́БА [коц'юба́], и, жін. Знаряддя, яким перегрівають вогонь у горні (усі н.п.).

КОЧЕРГ'А́ [коче'ргá], и, жін. Знаряддя, яким перегрівають вогонь у горні (усі н.п.).

КРА́Й [кра́й], ю, чол. Верх вінця посуду (Адамівка, Бубнівка, Жорнище).

КРА́ПКИ [кра́пки], [крапки́]. Орнамент, що складається з крапок, зібраних до купи (усі н.п.).

КРА́ПЕЛЬКИ [кра́пе'л'ки]. Орнамент, що складається з крапок, зібраних до купи (усі н.п.).

КРЕ́ПОСТЬ [кре́пос'т'], і, жін. Назва відстані між черевом і крисами горщика (Бубнівка).

КРИВУ́ЛЬКА [кри'ву́лка], и, жін. Назва кругової лінії, що наносять на посуд під крисами (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Саврань, Шарин).

КРИВУ́ЛЕЧКА [кри'ву́ле'чка], и, жін. Назва кругової лінії, що наносять на посуд під крисами (усі н.п.).

КРИ́НКА [крі́нка], и, жін. Глекоподібний глиняний посуд для води, молока (Купин, Пісочна, Шарин, Новоселівка).

КРИ́СИ [крі́си]. Спеціальний пристрій для формування глиняних виробів (Саврань, Пиріжна, Бубнівка, Павлівка).

КРУ́Г [круг], а, чол. Назва процесу обмазування виробу дьогтем (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КРУГО́ВКА [круго́вка], и, жін. Назва процесу обмазування виробу дьогтем (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КРУ́ЖКА [кру́жка], и, жін. Виріб глекоподібної форми, в якому тримали воду (Павлівка).

КУЛАЧО́К [кулачо́к], а, чол. Найменший за розміром горщик (Бубнівка).

КУВШИ́Н [ку́вшін], [ку́ш'ін], а, чол. 1. Назва глечики для води (Саврань, Пісочна, Купин).

2. Посудина рівної форми, призначена для тримання молока (усі н.п.). 3. Неполив'яний горщик, що містить до 3 л рідини, у якому готують їжу на невелику сім'ю (Саврань).

КУ́ЛЯ [ку́ля], і, жін. 1. Великий шматок мокрої глини, збитий довбнею (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

2. Кусок глини вагою близько п'яти пудів (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КУ́ЛЬКА [ку́лка], и, жін. 1. Великий шматок мокрої глини, збитий довбнею (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

2. Кусок глини вагою біля п'яти пудів (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КУ́ПИНСЬКА [ку́пи'н'ска]. Назва глини за місцем її добування (Купин, Пісочна).

КУ́ПОЛ [ку́пол], а, чол. Верхня частина горна (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КУРИ́ЛЬНИЦЯ [кури́л'ни'ц'а], і, жін. Прилад для кадіння ладаном.

КУРИ́ШКА [кури́шка], а, чол. Найменший за розміром горщик (Громи, Жорнище).

КУ́Р'ЯЧІ ЛА́ПКИ [кур'ач'і ла́пки]. Орнамент із трьох коротких ліній, які виходять з однієї точки (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

КУ́СИНЬ [ку́си'н'], еня, чол. Кусок глини, який є результатом нарізування (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Шарин, Купин).

КУСКУВА́ТИ [кускува́ти]. Процес нарізання очищеної глини на великі куски (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Шарин, Купин).

КУ́ХЛИК [ку́хлик], а, чол. Найменший за розміром горщик (Саврань).

КУШІН [куш'ін], а, чол. 1. Посудина рівної форми, призначена для тримання молока (Саврань). ЛАВА [ла́ва], и, жін. 1. Назва приладдя з двох дерев'яних дощок, збитих під прямим кутом, в яке гончар скидає рештки глини з рук під час формування посуду на крузі (усі н.п.). 2. Назва пристрою, до якого кріпиться гончарний круг (усі н.п.).

ЛАВІРÓВКА [лав'іро́ўка], и, жін. Орнамент, що має вигляд прямої горизонтальної лінії (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці). ЛАВКА [ла́ўка], и, жін. 1. Назва лави, до якої кріпиться гончарний круг (усі н.п.). 2. Назва приладдя з двох дерев'яних дощок, збитих під прямим кутом, в яке гончар скидає рештки глини з рук під час формування посуду на крузі (усі н.п.).

ЛАКА́НЯ [лакán'а], і, жін. Назва великого горщика, що вміщує в себе тридцять літрів (Саврань).

ЛА́ТКИ [лат'киє]. Тріщини на гончарних виробках (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

ЛЕ́СКА [лэ́ска], и, жін. Інструмент, яким дрібно січуть глину (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

ЛІПІ́ТИ ВУ́ХО [л'іпі́тие вўхо]. Процес прикріплення вушка до посудини (усі н.п.).

ЛО́ЖКА [ло́ж'ка], и, жін. Інструмент для перемішування свинцю під час його перепалення (усі н.п.).

ЛОМ [лом], а, чол. Пристосування для перетирання свинцю, піску, фарб, що йдуть на виготовлення поливи (Адамівка, Бубнівка).

ЛОПА́ТА [лопа́та], и, жін. Інструмент, яким копають глину (усі н.п.).

ЛОПА́ТОЧКА [лопа́точка], и, жін. Дерев'яна лопатка, якою зчищають глину з лави чи гончарного круга, рук (усі н.п.).

ЛОХА́НЯ [лохан'а], і, жін. Миска великого розміру, здебільшого з двома вухами, в якій миють посуд, перуть білизну (Саврань, Шарин, Павлівка, Новоселівка).

ЛЯ́ПАННЯ [л'япан'а], я, сер. Процес нанесення мазків пензелом на гончарний посуд (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

ЛЯ́ПКИ [л'япки°]. Мазки, які наносять на гончарний посуд пензелом (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

МАЗНІ́ЧКА [мазні́чка], и, жін. Невелика посудина, в яку наливають фарби (усі н.п.).

МАЗНІ́ЦЯ [мазні́ц'а], і, жін. Невелика посудина, в яку наливають фарби (усі н.п.).

МА́ЙСТЕР [ма́їстер], а, чол. Людина, яка виготовляє глиняний посуд, декоративні предмети, глиняні іграшки та інші гончарні вироби (усі н.п.).

МАКІ́ТЕРКА [мак'іте'рка], и, жін. 1. Посудина мископодібної форми для води, в яку гончар вмочує руки під час вироблення посуду на крузі (усі н.п.). 2. Посудина з випуклими стінками у верхній частині, що використовують для тертя маку, пшона, складання вареників, яєць тощо (усі н.п.).

МАКІ́ТРА [мак'ітра], и, жін. 1. Невеличка посудина, в яку наливають фарби (усі н.п.). 2. Посудина з випуклими стінками у верхній частині, що використовують для тертя маку, пшона, складання вареників, яєць тощо (усі н.п.). МАЛІ́Й СТОС [малі́ї стос]. Кусок глини вагою до п'яти пудів (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

МАЛЬÓВКА [мал'о́ўка], и, жін. Назва процесу фарбування, розпису посуду (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

МАЛЬÓВАНА МІ́СКА [мал'ована мі́ска]. Миска, оздоблена багатим орнаментом (Саврань).

МАЛЬÓВЩИК [мал'о́ўщи'к], а, чол. Майстер, що займається розмальовуванням посуду (усі н.п.).

МА́НЬКА [ман'ка], и, жін. Приладдя з двох дерев'яних дощок, в яке гончар скидає рештки глини з рук під час формування посуду на крузі (Павлівка, Новоселівка, Бубнівка).

МАСКУВА́ННЯ [маскува́н'а], я, сер. Процес заповнення різними фарбами малюнка на виробі (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

МА́СЛО АВТОТРА́КТОРНЕ [ма́сло аўтотра́кторне°]. Розчин клейстеру, яким змочують посуд (Адамівка, Бубнівка).

МАСТКІ́Й ГЛЕ́Й [масткі́ї гле́ї]. Хороший пластичний сорт глини (Пісочна, Купин, Саврань, Громи, Шарин).

МАСТКА́ ГЛІ́НА [мастка́ глі́на]. Хороший пластичний сорт глини (Пісочна, Купин, Саврань, Громи, Шарин).

МА́СЛЯНИ́ЦЯ [ма́сл'аниец'а], і, жін. Посудина, у якій тримають масло (усі н.п.).

МА́СЛЯ́НКА [ма́сл'анка], [масл'ánка], и, жін. Посудина, у якій тримають масло (усі н.п.).

НЕФТЕПРОДУКТ [н'еф'е́проуду́кт], у, чол. Розчин клейстеру, яким змочують посуд (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Новоселівка, Павлівка, Шарин).
 НОЖИК [но́жи'єк], а, чол. Дерев'яна лопатка, якою зчищають глину з лави, рук чи гончарного круга, а також за його допомогою формують посуд (усі н.п.).
 ОБІГРІВА́ТИ [об'і́гр'іва́ти'є]. Процес поступового збільшення вогню в горні, під час якого посуд обкурюється димом (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ОБІДÓК [об'і́до́к], а, чол. Назва лінії у вигляді обруча, яка окреслює дно (Піріжна).
 ÓБЖИГ [óбжи'єг], у, чол. Процес випалення виробів у горні (усі н.п.).
 ОБЖИГÁТИ [обпжи'єга́ти'є]. Процес випалення виробів у горні (усі н.п.).
 ОБКÚРЮВАННЯ [об'кúр'уван'а], сер. Процес поступового збільшення вогню у горні, під час якого посуд обкурюється димом (усі н.п.).
 ОБПÁЛЬЩИК [оп: а́л'шчи'єк], а, чол. Майстер, що займається випалюванням посуду в горні (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Павлівка, Пісочна).
 ОБСИПÁТИ [об'си'єпа́ти'є]. Процес покриття виробів сухою поливою (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Новоселівка, Піріжна).
 ОБУ́ДА [обу́да], и, жін. Назва перепалених гончарних виробів (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ОДИ́Н ГО́РЩИК [оди́н го́ршчи'єк]. Одиниця виміру гончарних виробів (один за штуку) (усі н.п.).
 ОДИНА́Р [оди'на́р], я, чол. Одиниця виміру гончарних виробів (один за штуку) (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Купин, Новоселівка).
 ОДИНА́РНИЙ ГО́РЩИК [одиена́рниєй го́ршчиек]. Одиниця виміру гончарних виробів (один за штуку) (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Купин, Новоселівка).
 ОДИНА́ЧКА [оди'на́чка], и, жін. Одиниця виміру гончарних виробів (один за штуку) (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці, Новоселівка, Піріжна).
 ÓЖИЛЬ [óж'іп'], і, жін. Знаряддя у вигляді букви Т, яким перегрібають вогонь у горні (Адамівка, Бубнівка).

ÓЛИВО [óли'во], а, сер. Склоподібний сплав, яким покривають гончарні вироби (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ÓПИСКА [óпи'єска], и, жін. Чорний камінь у порошку, який використовували для виготовлення поливи (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ОПОЛÓНИК [ополóни'єк], а, чол. Інструмент для перемішування свинцю під час його перепалення (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ОСÁДЖУВАТИ [оса́д'жувати'є]. Процес формування дна посудини на гончарному крузі (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ОСЛІ́Н [осл'і́н], а, чол. Лава, до якої кріпиться гончарний круг (усі н.п.).
 ОСНÓВА [осно́ва], и, жін. Частина горна, яка тримає чирінь (усі н.п.).
 ОТЛІ́В [отлі'ў], у, чол. Виступ у глечики для того, щоб зручно було лити воду (усі н.п.).
 ОТМУ́ЛЮВАТИ [отму́л'увати'є]. Процес заливання глини водою (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ÓХРА [óхра], и, жін. Жовта фарба (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).
 ОЧІ́СТКА [очі'стка], и жін. Процес вилучення з глини камінців, грудочок, інших стверділих сторонніх домішок (Адамівка, Бубнівка, Жорнище, Крищенці).

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Гончарська лексика говірок Поділля є складною багатоплановою системою, що має чітку структуру. Її вивчення засвідчує, що в ареальному плані вона виявляє тенденції до просторового протиставлення: частина лексем не виявляється в суміжних говірках (*копиток, коряка, кушін, монета, мелоч, нефтєпродукт* тощо). Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в продовженні роботи над укладанням Словника подільських говірок, який доповнить ряд лексикографічних праць, присвячених подільському діалекту (Брилінський 1991; Матеріали 2021).

Перелік обстежених населених пунктів

с. Адамівка Віньковецького р-ну Хмельницької обл.;
с. Бубнівка Гайсинського р-ну Вінницької обл.;
с. Громи Уманського р-ну Черкаської обл.;
с. Жорнище Іллінецького р-ну Вінницької обл.;
с. Крищенці Тульчинського р-ну Вінницької обл.;
с. Купин Городоцького р-ну Хмельницької обл.;

с. Новоселівка Гайсинського р-ну Вінницької обл.;
с. Павлівка Калинівського р-ну Вінницької обл.;
с. Піріжна Кодимського р-ну Одеської обл.;
с. Пісочна Городоцького р-ну Хмельницької обл.;
м. Саврань Савранського р-ну Одеської обл.;
с. Шарин Уманського р-ну Черкаської обл.

Специфіку гончарської лексики говірок Поділля вдалося з'ясувати за допомогою інформаторів: В. Г. Дерев'янка (1964 р.н.), О. Г. Дерев'янка (1960 р.н.), П. З. Островського (1959 р.н.), П. А. Семенченка (1921 р.н.), Е. І. Міщенко (1926 р.н.), Г. А. Рижак, Г. Г. Козак

(1905 р.н.), І. А. Ткачука (1923 р.н.), О. М. Почина (1927 р.н.), Н. І. Матушак (1935 р.н.), Д. О. Гончарука (1937 р.н.), О. Г. Луцишина (1922 р.н.), А. Г. Погонец, Д. О. Грушовенка (1930 р.н.), О. С. Оришнюк (1928 р.н.), М. А. Леуса (1930 р.н.).

Література

АУМ (1984) – Атлас української мови. В 3-х томах, т. 1. Київ : Наукова думка, 495 с.
Брилінський, Д. М. (1991). Брилінський Д. М. *Словник подільських говірок*. Хмельницький, 116 с.
Матеріали (2021) – *Матеріали до словника подільського говору* (2021) / Упор. І. В. Гороф'янюк. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 461 с.

References

AUM (1984) – Atlas ukrainsoi movy. V 3-kh tomakh [Atlas of the Ukrainian language. In 3 volumes], t. 1, Kyiv : Naukova dumka, 495 s. (in Ukrainian).
Brylinskyi, D. M. (1991). *Slovnnyk podilskykh hovirok*. Khmelnytskyi, 116 s. (in Ukrainian).
Materialy (2021) – *Materialy do slovnnyka podilskoho hovoru* [Materials for the dictionary of the Podolian dialect] (2021) / Upor. I. V. Horofianiuk. Vinnytsia : TOV «TVORY». (in Ukrainian).

Автор

Ольга Жвава, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри слов'янської філології
e-mail: o.a.zhvava@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1046-8849>

Author

Olha Zhvava, PhD in the field of philology,
Associate Professor of the Department of Department of
Slavic Philology
e-mail: o.a.zhvava@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1046-8849>

Конфлікт інтересів

Автор засвідчує про відсутність конфлікту інтересів

Conflict of Interests

The author declares that she has no conflict of interest